

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 28.5.2009
KOM(2009) 234 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o politice jakosti zemědělských produktů

{SEC(2009) 670}
{SEC(2009) 671}

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o politice jakosti zemědělských produktů

OBSAH

1.	Úvod.....	4
2.	Současná opatření v oblasti jakosti zemědělských produktů	4
3.	Vývoj politiky	5
4.	Opatření EU v oblasti zemědělské jakosti	7
4.1.	Požadavky na hospodaření stanovené EU.....	7
4.2.	Obchodní normy.....	7
4.3.	Zeměpisná označení	10
4.4.	Ekologické zemědělství	11
4.5.	Tradiční speciality	12
5.	Vývoj rámce EU pro politiku jakosti	12
5.1.	Soudržnost nových systémů EU.....	12
5.2.	Obecné zásady pro soukromé a národní systémy certifikace potravin	12
6.	Závěr	13

1. Úvod

Kupovat potraviny a nápoje vyprodukované v EU znamená kupovat kvalitu vybranou ze široké škály produktů odrážejících rozličné tradice a regiony ve Společenství. Spotřebitelé po celém světě vědí toto: Zemědělsko-potravinářské odvětví EU je vyhlášené svou vysokou jakostí díky desetiletím nebo dokonce staletím tvrdé práce, investic, inovací a úsilí o excelenci.

Tato tradice vysoké jakosti se pěstuje několika způsoby. Na základní úrovni jsou všichni zemědělci v EU na základě kogentních ustanovení povinni dodržovat některé z nejprísnejších požadavků na hospodaření na světě. Ty se mimo jiné týkají ochrany životního prostředí, dobrých životních podmínek zvířat a používání pesticidů a veterinárních léčivých přípravků. Kromě plnění těchto základních požadavků využívají zemědělci a producenti potravin své odborné znalosti a představitivost k tomu, aby svým produktům dodali další, zvláštní vlastnosti, jichž si cení spotřebitelé.

Toto úsilí o jakost je podstatnou součástí strategie EU na světovém trhu v zemědělsko-potravinářském odvětví. EU zůstává významným producentem základních komodit, ale lvi podíl (dvě třetiny hodnoty) jejího vývozu zemědělsko-potravinářských produktů v hodnotě přibližně 70 miliard EU ročně tvoří „hotové produkty“ jako maso, mléčné výrobky, víno a rostlinné oleje.

Zemědělsko-potravinářské odvětví EU bude muset v nadcházejících letech stavět na této strategii, aby si udrželo konkurenceschopnost a ziskovost. To pro zemědělce a producenty potravin znamená dvě věci: zaprvé nabízet produkty s jakostí, jakou si spotřebitelé přejí, a za druhé informovat jasně zákazníky o jakosti produktů.

2. SOUČASNÁ OPATŘENÍ V OBLASTI JAKOSTI ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ

Podstatným cílem politiky jakosti zemědělských produktů je informovat kupující i spotřebitele o vlastnostech produktů a o způsobu hospodaření¹. Od kupujících a spotřebitelů lze očekávat zaplacení spravedlivé ceny pouze tehdy, pokud mají přesné, užitečné a zaručené informace o těchto vlastnostech a znacích.

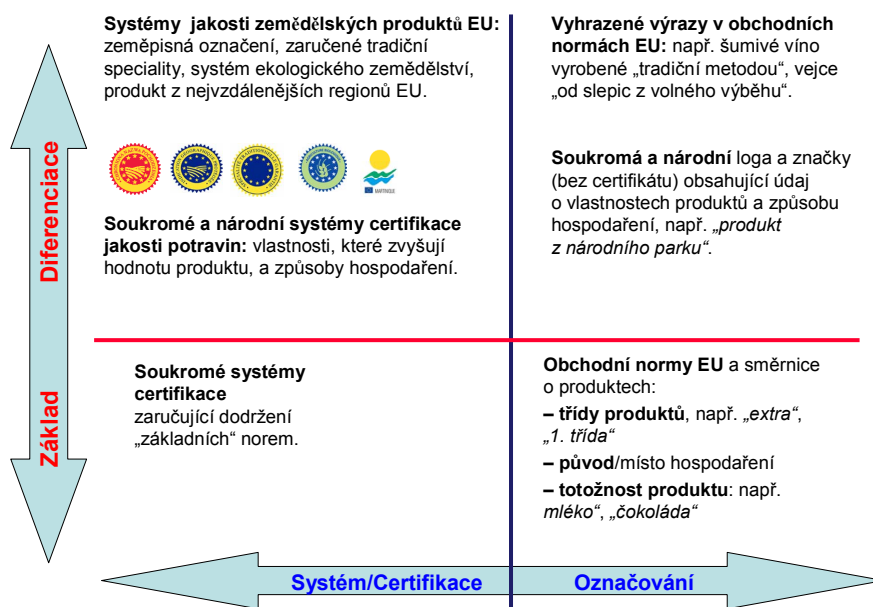
Politika jakosti zemědělských produktů se v průběhu let vyvíjela. K tomuto vývoji však docházelo kus po kusu, nástroj po nástroji, odvětví po odvětví. Kombinace různých nástrojů do soudržnějšího celku a vývoj celkové politiky by přispěly k tomu, aby tato politika dosahovala ještě lepších výsledků. Tento další vývoj musí být dostatečně pružný a musí zohlednit soukromé a národní systémy, jež na trhu převládají, a zajistit inovace. Celková situace je znázorněna na obrázku 1.

Existují dva systémy jakosti: „certifikace“ a „označování“. Certifikace je nejvhodnější, když jsou závazky komplexní; obvykle jsou stanoveny v podrobné specifikaci a pravidelně (např. ročně) se kontrolují, např. ze strany osvědčovatele. Opatření v oblasti označování jsou

¹ „Jakost“ zemědělského produktu zahrnuje jak „vlastnosti produktu“ (fyzikální, chemické, mikrobiologické a organoleptické znaky – velikost, forma, chuť, vzhled, složky atd.), tak „způsoby hospodaření“ (způsob produkce, druh chovu, používání zpracovatelských technik, místo hospodaření a zpracování atd.).

nejvhodnější u poměrně jednoduchých tvrzení, jež producenti obvykle sami deklarují a jež podléhají úřední kontrole.

Certifikace a označování mohou prokázat, že produkt odpovídá **základním normám**. Mohou se využívat i k uvádění **vlastností zvyšujících hodnotu produktu** nad základní normy — buďto vlastností produktu, nebo způsobů hospodaření.

Obrázek 1. Systémy certifikace jakosti a jejího prokazování a obchodní normy

3. VÝVOJ POLITIKY

Konzultace o vývoji politiky jakosti zemědělských produktů začaly roku 2006 slyšením zúčastněných stran², následovala konference v Bruselu³ ve dnech 5. až 6. února 2007. Komise také zahájila revize politik systémů pro zeměpisná označení u zemědělských produktů a potravin a u zaručených tradičních specialit. Tato práce vyvrcholila konzultací o zelené knize⁴ a konferencí na vysoké úrovni o jakosti zemědělských produktů konanou v Praze⁵ ve dnech 12. až 13. března 2009.

Hlavní sdělení od zúčastněných stran zahrnovala výraznou podporu pro hlavní systémy jakosti EU (**zeměpisná označení** a **ekologické zemědělství**) a **obchodní normy**, ale vyzývala také ke zjednodušení a racionalizaci. Zemědělci, producenti i spotřebitelé volali po větším využívání označování **místa hospodaření**. Na druhé straně zpracovatelé a maloobchodníci

² 11-12.5.2006, Brusel.

http://foodqualityschemes.jrc.ec.europa.eu/en/documents/ReportSTKHHearing_final.pdf

³ http://ec.europa.eu/agriculture/capreform/bananas/index_en.htm

⁴ Zelená kniha o politice jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a režimy jakosti, KOM(2008) 641, 15.10.2008.

⁵ Závěry konference viz dokument Rady, Brusel, 18. března 2009, č. 7696/09, AGRI 114, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st07/st07696.en09.pdf>

upozorňovali, že může být obtížné vysledovat původ hospodaření u složek ve zpracovaných potravinách. U všech systémů — na úrovni EU, soukromých i národních — byly také výraznými poselstvími obrana jednotného trhu a potřeba zjednodušení. Některé zúčastněné strany, zejména zpracovatelé, varovaly před zřizováním nesoudržných systémů, jež by mohly na trzích způsobit zmatek.

Na základě těchto konzultací a prověření stávajících opatření určila Komise tři hlavní problémy, jimi je třeba se při vývoji politiky jakosti zemědělských produktů zabývat:

- **informace:** zlepšovat komunikaci mezi zemědělci, kupujícími a spotřebiteli o vlastnostech zemědělských produktů;
- **soudržnost:** zvýšit soudržnost nástrojů EU v oblasti politiky jakosti zemědělských produktů;
- **komplexnost:** usnadnit pro zemědělce, producenta a spotřebitele využívání a chápání různých systémů a údajů v oblasti označování.

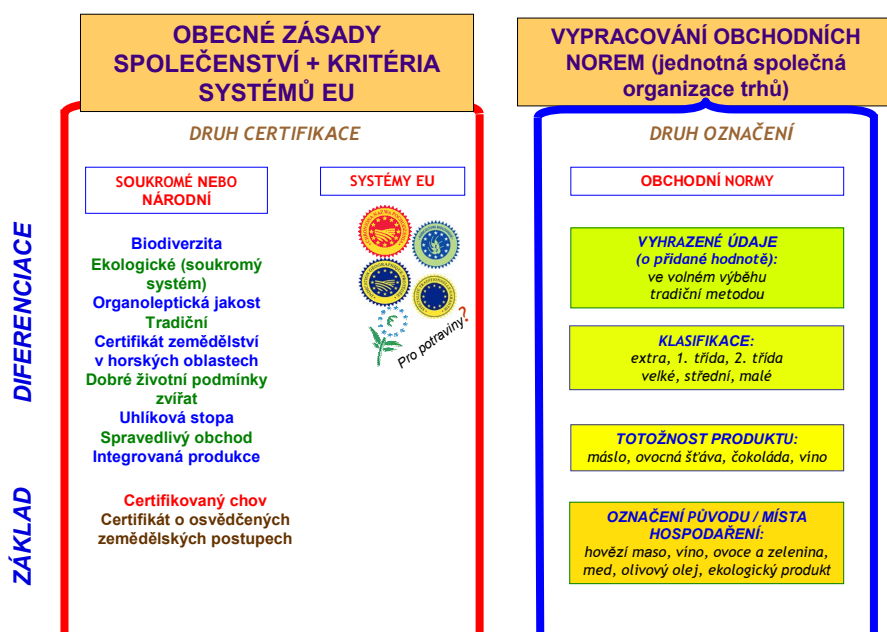
Diskuse Komise o budoucí politice se nyní soustředí na strategické směry stanovené v tomto sdělení. Politika jakosti zemědělských produktů by měla přispět k dosažení cílů SZP. Měla by se zejména zvýšit udržitelnost systémů hospodaření pomocí politiky jakosti a způsoby hospodaření u produktů z těchto systémů by měly být více známy a občané a spotřebitelé by o nich měli dostávat více informací.

Vzhledem k tomu se navrhuje vyvinout politiku jakosti zemědělských produktů pomocí strukturovaného přístupu (viz obrázek 2) zahrnujícího:

- U systémů certifikace vývoj **obecných zásad** pro dobré fungování systémů certifikace a zajištění soudržnosti případných nových systémů EU⁶.
- U opatření týkajících se označování vývoj **obchodních norem** EU v rámci jednotné společné organizace trhu.

Kromě toho by se stávající systémy EU a obchodní normy EU měly v rámci možností maximálně zjednodušit a vyjasnit.

⁶ Přípomínky zúčastněných stran se týkaly zejména zavedení ekoznačky a jejího možného překrývání se stávajícím systémem ekologického zemědělství. Komise k této otázce zrealizuje studii. Komise kromě toho pracuje na sdělení o spravedlivém obchodu a o označování dobrých životních podmínek zvířat a plánuje zavedení minimálních kritérií pro dobrovolné označení trvale udržitelného rybolovu.

Obrázek 2. Struktura pro vývoj systémů certifikace jakosti zemědělských produktů a jejího prokazování a obchodních norem

4. OPATŘENÍ EU V OBLASTI ZEMĚDĚLSKÉ JAKOSTI

4.1. Požadavky na hospodaření stanovené EU

Zelená kniha se zabývala otázkou, jak mohou zemědělci nejlépe prokázat, že dodržují základní požadavky EU jako např. ekologická pravidla, normy týkající se dobrých životních podmínek zvířat a striktní kontroly používání pesticidů a veterinárních léčivých přípravků. Byly uvedeny dvě možnosti: označení nebo logo „požadavky EU“, nebo povinné označení místa hospodaření.

Označení „požadavky EU“ by bylo na všech produktech (z EU nebo dovezených), jež byly vyprodukovány v souladu s minimálními požadavky EU. V reakcích na zelenou knihu se spotřebitelé, zemědělci, zpracovatelé a maloobchodníci a ostatní v převážné většině postavili proti takovému označení.

Na druhé straně podpořili mnozí respondenti větší využívání označování místa hospodaření, neboť to podává základní užitečné informace o zemědělských produktech. To je dále rozvedeno v dalším oddílu o obchodních normách.

4.2. Obchodní normy

Obchodní normy a obecné zásady ohledně produktů obsahují technický popis zemědělských produktů, jejich složení, vlastností a používané metody produkce. Na produkty rybolovu se rovněž vztahuje zvláštní režim jejich uvádění na trh. Tyto normy přijala nejenom EU, ale i

multilaterální orgány⁷. V obchodních normách jsou obsaženy čtyři druhy informací (viz rámeček č. 1).

1. VYHRAZENÉ ÚDAJE:	Příklady: „vejce od slepic z volného výběhu“; „vejce od slepic chovaných na stelivu“, extra panenský olivový olej „lisovaný za studena z prvního lisování“ a panenský olivový olej, šumivé víno „vyrobené tradiční metodou“
2. KLASIFIKACE PRODUKTU:	Příklady: ovoce: extra, 1. třída, 2. třída vejce: velká, střední, malá
3. TOTOŽNOST PRODUKTU:	Příklady: definice másla, ovocné šťávy, čokolády, vína, extra panenského olivového oleje
4. OZNAČENÍ PŮVODU nebo MÍSTA HOSPODAŘENÍ:	Příklady: ovoce a zelenina: místo sklizně olivový olej: místo sklizně a místo lisování

Rámeček č. 1: Druhy obchodních norem

V reakcích na zelenou knihu zemědělci, producenti, zpracovatelé, obchodníci a maloobchodníci podpořili obchodní normy, neboť je prodávající potřebují na prokázání jakosti produktu, který nabízejí, a kupující je potřebují, aby věděli, co kupují. Někteří však rovněž vyzývali ke zjednodušení. Obchodní normy EU byly kritizovány jako příliš podrobné, příliš preskriptivní — spočívající na povinných pravidlech, přestože by stačila pravidla dobrovolná — a jako příliš těžkopádné na to, aby se daly přizpůsobit rychle se měnícím podmínkám na trhu.

Mnoho respondentů zelené knihy také požadovalo vyvinutí „nepovinných vyhrazených údajů“⁸, např. definování pojmů „horský produkt“ a „nízkouhlíkový“. Spotřebitelé i zemědělci kromě toho vyzývali k častějšímu používání označování „místa hospodaření“ (viz rámeček č. 2).

Komise se hodlá zabývat těmito aspekty obchodních norem:

– potřeba **obecné základní normy**:

Povinná pravidla by se měla stanovit v **obecné základní obchodní normě**. Ta by se mohla vztahovat na všechny záležitosti, kdy by dobrovolný přístup mohl narušit jednotný trh nebo kdy je povinné označování nezbytné, aby se spotřebitelům poskytly základní informace o produktech;

– označování **místa hospodaření**:

V reakci na přání mnoha spotřebitelů a zemědělců ohledně označování s uvedením místa hospodaření u zemědělského produktu považuje Komise za vhodné označování

⁷ např. *komise pro Codex Alimentarius* a Evropská hospodářská komise OSN (UN/ECE).

⁸ „Nepovinné“ vyhrazené údaje se nemusí používat k popisu produktu v obchodu nebo na označení, avšak pokud se použijí, musí produkt odpovídat stanovené definici.

v rámci obchodních norem pro zemědělské produkty, přičemž se musí vzít v úvahu zvláštnosti některých odvětví, zejména u zpracovaných zemědělských produktů.

Označování místa hospodaření

Na základě cílené otázky se vysoký podíl spotřebitelů (přes 60 %) domnívá, že je důležité obdržet označení původu nebo místa hospodaření. Zpracovatelé, obchodníci a maloobchodníci jsou skeptičtější a poukazují na značné překážky u produktů s více složkami i u jiných zpracovaných produktů, například u mléčných výrobků.⁹

Povinné označování země původu a/nebo místa hospodaření bylo kromě jiných zemí zavedeno v Austrálii (pro všechny zemědělské produkty a potraviny) a v USA (ve vybraných odvětvích zemědělských produktů). V EU se povinné označování místa hospodaření vztahuje na hovězí a telecí maso, ovoce a zeleninu, vejce, drůbeží maso, víno, med, olivový olej (od roku 2009) a na ekologické produkty EU (od roku 2010). Označování původu se vztahuje také na produkty akvakultury.

Rámeček č. 2: Požadavek na označování místa hospodaření

– nepovinné vyhrazené údaje:

Nepovinné vyhrazené údaje by se měly používat, pokud je nutno definovat pro spotřebitele informace o vlastnostech produktu (např. extra panenský olivový olej „lisovaný za studena z prvního lisování“ a panenský olivový olej). Jako možnou alternativu k právním předpisům EU bude Komise dále zkoumat možnost využít CEN, Evropský výbor pro normalizaci, pro podrobná pravidla tohoto druhu.

Kromě toho bude Komise zkoumat proveditelnost stanovení zvláštních nepovinných vyhrazených údajů pro „produkt horského hospodaření“ a „tradiční produkt“ (viz také oddíl 4.5 níže).

Jedním ze způsobů stanovení přiměřenějších obchodních norem by mohlo být požádat zúčastněné strany, aby tato pravidla vyvinuly samy. Tak je tomu už u vývoje průmyslových norem v rámci CEN (viz rámeček č. 3).

Evropský výbor pro normalizaci (CEN)

CEN je soukromým subjektem se 30 členy ze všech členských států EU a zemí ESVO. Činnost CEN je výsledkem kolektivní činnosti zúčastněných stran, výrobců, uživatelů, výzkumných organizací, vládních rezortů a spotřebitelů. CEN vyvíjí dobrovolné evropské normy (EN). Ty se stávají jednotnou společnou normou ve všech 30 zemích. EN přispívají k budování evropského vnitřního trhu se zbožím a službami a napomáhají mezinárodnímu obchodu.

Rámeček č. 3: CEN

– mezinárodní normy:

⁹

„Místo hospodaření“ se v souvislosti s obchodními normami vztahuje na místo sklizně plodin, narození a chovu hospodářských zvířat, místo dojení dojníc atd. „Místo původu“ se u zpracovaných produktů může vztahovat na místo posledního podstatného zpracování, a tudíž nikoli nezbytně na „místo hospodaření“ zemědělských produktů. Horizontální právní úprava označování místa původu a provenience vztahující se na všechny produkty je zahrnuta do návrhu Komise nařízení Evropského parlamentu a Rady o poskytování informací o potravinách spotřebitelům – KOM(2008) 40. Tento návrh se momentálně posuzuje v Evropském parlamentu a v Radě.

Komise bude nadále na mezinárodní normy odkazovat a aktivně přispívat k jejich vytváření.

4.3. Zeměpisná označení

Zeměpisná označení jsou názvy, podle kterých lze určit původ produktů¹⁰ na území v případě, že daná jakost, pověst nebo jiná vlastnost produktu se v podstatě přičítají jeho zeměpisnému původu¹¹. Systémy zeměpisných označení poskytují ochranu právům k duševnímu vlastnictví u produktů popsaných zapsanými zeměpisnými označeními a poskytují pomoc při jejich uvádění na trh především podáváním informací o souladu se systémem zeměpisných označení. Systémy zvyšují důvěryhodnost produktů v očích spotřebitelů a umožňují spravedlivou hospodářskou soutěž mezi producenty.

Existují tři systémy (pro víno, lihoviny a pro zemědělské produkty a potraviny) a dva nástroje, a sice CHOP (chráněné označení původu) a CHZO (chráněné zeměpisné označení).

Reakce na zelenou knihu a předcházející konzultace se zúčastněnými stranami ukázaly širokou podporu systému zeměpisného označování EU a zájem na lepší ochraně zeměpisných označení EU ve třetích zemích. Systémy zeměpisného označování se však musejí zrevidovat a zjednodušit. Zúčastněné strany poukázaly na to, že je třeba zachovat pověst produktů a zajistit používání udržitelných způsobů hospodaření, upozornily taktéž na širokou škálu otázek a na možná zlepšení v používání stávajících systémů. Větší jasnost je zapotřebí vnést do vztahů mezi různými druhy duševního vlastnictví a do používání generických údajů. Řízení o zápis také trvají příliš dlouho.

Zástupci producentů produktů se zeměpisným označením požadovali větší práva a kontrolu nad jejich využíváním — kupříkladu kontrolu produkce (za využití kvót)¹² a kontrolu využívání názvů zeměpisných označení na obale zpracovaných produktů.

Komise zastává názor, že zatímco systém zeměpisného označování v EU je v podstatě funkční a poskytuje užitek spotřebitelům i producentům, je v zájmu zjednodušení, větší jasnosti a racionalizace opodstatněná legislativní reforma. Je také pravda, že ne všechna zapsaná zeměpisná označení mají dobrou pověst a komerční potenciál, které překračují státní hranice. Komise tudíž vypracuje půdu pro možné **přepracování právních předpisů pro zeměpisná označení** po těchto liniích:

- Zjednodušení: Dále by se mělo zvážit sloučení tří systémů pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a potraviny do jediné regulativní struktury, a to při zachování osobitostí každého systému. Měly by se zkoumat další možnosti zjednodušení: Možná sloučení stávajících nástrojů CHOP a CHZO a stanovení různých úrovní ochrany EU. Každý nový systém by měl zachovat propojení s oblastí produkce, kolektivní povahu zeměpisného označení a zaručovat uznání na úrovni EU. Měl by zachovat zaměřenost na vylepšování uznání zeměpisných označení ze strany spotřebitelů a zajišťovat efektivní vynucování a podporu důvěryhodného systému zeměpisných označení.

¹⁰ Systém zeměpisného označování se vztahuje také na produkty rybolovu.

¹¹ Podle definice v čl. 22 odst. 1 dohody TRIPS Světové obchodní organizace.

¹² Komise vypracuje zprávu o dopadu zrušení kvót na mléko na produkci a uvádění na trh sýrů, na které se vztahují zeměpisná označení.

- Vyjasnění práv k duševnímu vlastnictví, a zejména vztahu mezi různými druhy duševního vlastnictví.
- Generické údaje (tj. názvy, jež se staly běžným pojmenováním pro zemědělský produkt nebo potravinu): Komise zváží, zda je zapotřebí něco vyjasnit, zejména u určení generických údajů a rozsahu ochrany zapsaných zeměpisných označení u některých generických údajů.
- Případně informace o místě hospodaření u surovin, pokud je odlišné od místa uvedeného jako zeměpisné označení.
- Možné rozšíření požadavků na certifikaci na různé hospodářské subjekty v dodavatelském řetězci (např. dovozce a distributory) jako v případě ekologických produktů.

O několika otázkách Komise usoudila, že je třeba rozvinout **obecné zásady**:

- používání zeměpisných označení jako propagovaných složek na štítcích zpracovaných produktů;
- podněcování skupin producentů k zahrnutí kritérií trvalé udržitelnosti do specifikací produktů.

V **mezinárodním** kontextu je systém zeměpisných označení v EU i v mnohých zemích mimo EU dobře zavedený. Někteří obchodní partneři však nemají zvláštní právní předpisy nebo názvy EU nemají v rámci systémů nečlenských zemí všeobecnou ochranu. Komise navrhuje:

- usilovat o zvýšenou ochranu ve třetích zemích, a to vylepšeními dohody WTO a dvoustrannými dohodami s obchodními partnery;
- zahrnout zeměpisná označení do rozsahu působnosti obchodní dohody proti padělání, jakož i budoucího Evropského střediska pro sledování padělání a pirátství;
- zásadní ochranu chráněných zeměpisných označení třetích zemí v EU na základě dvoustranných dohod prostřednictvím jejich zanesení do oficiálních(-ích) rejstříku(-ů) EU.

A Komise chce také dosáhnout zrychlení řízení **racionalizací administrativních postupů**: Přestože se lhůty pro zápis od roku 2006 značně zkrátily, Komise hodlá snížit průtahy tím, že urychlí završení rozboru a přijetí závěrečného rozhodnutí, částečně prostřednictvím dřívějšího zamítnutí jasně nepřijatelných žádostí, přičemž se budou plně dodržovat platné předpisy.

4.4. Ekologické zemědělství

Od roku 1991 chrání nařízení EU o ekologickém zemědělství identitu a přidanou hodnotu označení „*biologický*“, „*ekologický*“, „*eko*“ a „*bio*“. Ekologické zemědělství je definováno v právních předpisech EU a na mezinárodní úrovni v obecných zásadách *Codex Alimentarius*. To znamená, že spotřebitelé si mohou být jisti jakostí ekologických produktů a usnadňuje se tak obchod na jednotném trhu a obchod s třetími zeměmi.

Právní předpisy EU o ekologickém zemědělství byly zrevidovány¹³ v roce 2007 v rámci akčního plánu pro ekologické produkty z roku 2004. Problém segmentace trhu podle dělicích čar z jednotlivých členských států v EU přetrvává, zčásti v důsledku nedostatku vzájemného uznávání mezi soukromými systémy označování ekologických produktů a multiplikace ekologických značek.

Komise plánuje tento vývoj v oblasti politiky ekologického zemědělství:

- vyvíjí se nové ekologické logo EU. Bude se povinně používat u všech zemědělských produktů od roku 2010 a mělo by přispět k odstranění překážek obchodu s ekologickými produkty na jednotném trhu;
- Radě a Parlamentu bude v roce 2011 předložena zpráva o používání nového nařízení;
- aby se podpořil obchod s ekologickými produkty, bude Komise usilovat o vzájemné uznávání norem ekologické produkce se třetími zeměmi a přispěje k vypracování obecných zásad pro ekologické zemědělství *Codex Alimentarius*.

4.5. Tradiční speciality

Účelem systému EU pro zápis „zaručených tradičních specialit“ bylo určit a chránit názvy tradičních produktů. S pouhými 20 zápisy od roku 1992 však zjevně nevyčerpal svůj potenciál. Přes nízké využívání stávajícího systému mu konzultované zúčastněné strany vyjádřily podporu.

Komise navrhuje prozkoumat proveditelnost zavedení údaje „tradiční produkt“ jako vyhrazeného údaje definovaného v rámci obchodních norem (viz oddíl 4.2 výše) a zrušení stávajícího systému.

5. VÝVOJ RÁMCE EU PRO POLITIKU JAKOSTI

5.1. Soudržnost nových systémů EU

Kromě stávajících systémů jakosti EU zvažuje Komise možnost vytvořit rámec pro označování dobrých životních podmínek zvířat a v závislosti na výsledcích studie o proveditelnosti rozšíří ekoznačku na potraviny a krmivo. Rada požádala Komisi, aby prověřila možnosti označování v komplexní oblasti *uhlíkové stopy*. Zúčastněné strany navrhly další systémy EU, zejména v oblasti životního prostředí, jako je produkt hospodaření s vysokou přírodní hodnotou.

Komise hodlá zabezpečit soudržnost budoucích systémů a iniciativ EU týkajících se jakosti zemědělských produktů aktivním posuzováním přidané hodnoty a vhodnosti nových systémů, jako jsou systémy uvedené výše, ve spolupráci se všemi dotčenými útvary.

5.2. Obecné zásady pro soukromé a národní systémy certifikace potravin

Soukromé a národní systémy certifikace potravin mohou odpovídat informačním potřebám spotřebitelů i kupujících ohledně vlastností zemědělských produktů a způsobu hospodaření.

¹³ Nyní se nařízení vztahuje mimo jiné i na akvakulturu.

Úspěch či neúspěch soukromých systémů bude pravděpodobně i nadále záviset na jejich výkonnosti na trhu, která se bude vyvíjet podle toho, jak se zdaří uspokojit poptávku spotřebitelů, kolik budou spotřebitelé ochotni za certifikované zboží zaplatit a jak drahá bude pro zemědělce a producenty účast na systému.

Některé zúčastněné strany tvrdily, že soukromé systémy mohou mít nevýhody: ohrožení jednotného trhu, otázky co do průhlednosti systémů (a věrohodnosti tvrzení) zejména u systémů k dodržení základních požadavků, možnost uvádění spotřebitelů v omyl, tendence k záměně systémů s oficiálními normami, zátěž pro zemědělce (zejména při zapojení do několika systémů) a dopad na mezinárodní obchod¹⁴, zejména s rozvojovými zeměmi (viz rámeček č. 4).

Rozvojové země

Soukromé systémy certifikace mohou působit jako katalyzátory pro přístup rozvojových zemí na trh EU. Z pozitivního pohledu představují soukromé systémy stanovením společného jazyka v rámci dodavatelského řetězce a získáváním důvěry spotřebitelů EU v jakost potravin příležitost pro rozvojové země, kterou mohou využít ve svůj prospěch. Potřeba dodržovat normy může působit jako pobídka pro modernizaci vývozního dodavatelského řetězce rozvojových zemí. Argumentuje se také tím, že zvýšená pozornost věnovaná přijetí „osvědčených postupů“ v zemědělství a potravinářství by mohla být také prospěšná pro domácí obyvatelstvo, producenty a životní prostředí.

Požadavky soukromých systémů mohou být na druhé straně pro některé producenty v některých rozvojových zemích obtížně splnitelné. Vzhledem k nákladům na soulad s požadavky hraje mezinárodní podpora dárců významnou roli při zajištění účasti malých a středních podniků a drobných zemědělců v rozvojových zemích.

Rámeček č. 4: Systémy certifikace jakosti potravin v mezinárodním kontextu

Pokud jde o pozitiva, Komise konstatuje, že otázka dezorientace spotřebitelů z důvodu rozličných systémů s podobnými cíli byla řešena iniciativami jako kodex osvědčené praxe ISEAL¹⁵, který platí jako mezinárodní reference pro stanovení dobrovolných sociálních a environmentálních norem. Kromě toho zastánci stávajících systémů prohlašují, že už učinili významné kroky k harmonizaci.

Na základě tohoto vývoje a připomínek zúčastněných stran v reakci na zelenou knihu Komise v této fázi nepodporuje vytváření právních předpisů pro soukromé a národní systémy certifikace. Přestože Komise uznává soukromý charakter systémů, plánuje vypracovat obecné zásady s osvědčenými postupy v oblasti fungování systémů souvisejících s jakostí zemědělských produktů. Tyto obecné zásady budou vytvořeny ve spolupráci se zúčastněnými stranami.

6. ZÁVĚR

Strategické orientace stanovené v tomto sdělení poskytují logický rámec pro budoucí politiku jakosti zemědělských produktů. Připomínky ostatních institucí, ale i zúčastněných stran přispějí k dalšímu zdokonalení a vyjasnění těchto návrhů.

¹⁴ Diskuze o soukromých normách probíhají v rámci Výboru WTO pro sanitární a fytosanitární opatření.

¹⁵ Mezinárodní aliance pro sociální a ekologickou akreditaci a značení (ISEAL) definuje a kodifikuje osvědčené postupy tvorby a uplatňování sociálních a environmentálních norem na mezinárodní úrovni.

Po zohlednění připomínek k tomuto sdělení a na základě případného dalšího rozboru Komise:

- po dohodě s poradní skupinou pro jakost vypracuje obecné zásady pro systémy certifikace jakosti zemědělských produktů;
- připraví půdu pro možné legislativní iniciativy týkající se zeměpisných označení, zaručených tradičních specialit a obchodních norem včetně nepovinných vyhrazených údajů;
- bude zkoumat možnosti využít orgán CEN pro stanovování norem;
- zlepší uznávání systémů jakosti EU ve třetích zemích.

Tento celkový přístup a praktické kroky by měly ve střednědobém horizontu zlepšit komunikaci mezi zemědělci, kupujícími a spotřebiteli o jakosti zemědělských produktů, sjednotit pravidla EU pro jakost zemědělských produktů a zjednodušit systémy a označení.